

אבק לכו
להביא את הכאולה

נשות ישראל הצדקניות
בחרו למרות הקושי
בדרך של אהבה ואמונה

בסייד

בנפתוזו הלב בתוך אמונה לפרשת "שבמות" / בירב מוגני

נשים גיבורות - ניהול קונפליקטים.

פרשתנו פותחת בתחילתה של גלות מצרים: "וימת יוסף ואחיו וכל הדור ההוא... ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד במאד ותמלא הארץ אתם".
העובדה שעם ישראל מתרבה עד כדי כך מאיימת על פרעה ש'שוכח' את הטובה שעשה יוסף למען ארץ מצרים. הוא מתעלם מהעובדה שעם ישראל מאז ומתמיד נאמן לממלכה וחושש ש"כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שנאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ".

1. הניסיון הראשון של פרעה לעצירת הריבוי העצום של עם ישראל:

"וישימו עליו שרי מסים למען ענתו בסבלתם, ויבן ערי מסכנות
לפרעה את פתם ואת רעמסס".

הפתרון נכשל!

"וּכְאֲשֶׁר יֵעֲנוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ וַיִּקְצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל"

- איזה פתרון מצא פרעה ל"בעיה של התרבות עם ישראל?
- מדוע חשבו פרעה ויועציו שהפתרון הנ"ל ימעיט את עם ישראל?
- כיצד קרה שעם ישראל בכל זאת הצליח ללדת עוד ילדים? קראו בקטע הבא:

בזכות נשים צדקניות נגאלו בני ישראל ממצרים:

דרש רבי עקיבא כי בזכות נשים צדקניות שבאותו דור נגאלו אבותינו ממצרים. מה עשו? כשהלכו לשאוב מים היה הקדוש ברוך הוא מזמן להן דגים קטנים כדי מחצית הכד. היו מבשלות קדירה של דגים וקדירה של חמין ומביאות לבעליהן בשדה. שם היו מעודדות אותם בדברי ניחומים, רוחצות אותם ומגישות לפניהן אכילה ושתיה. וכשהייתה מגעת שעתן ללדת הן יוצאות לשדה ויולדות.

תרמילון:

- מה יהיה על המשכיות עם ישראל?
- בדרך הביטחון והאמונה
- איך אפשר ללדת ילדים למציאות של עבדות קשה כל כך?
- נגאלו ישראל.

השלימו:

עם ישראל עמד בפני קונפליקט מסובך ביותר.

מצד אחד: _____

ומצד שני: _____

נשות ישראל בחרו: _____

הן המשיכו ללדת למרות המציאות הקשה, בזכותן _____

וכך לכו
להביא את האלופה

נשות ישראל הצדקניות
בחרו למרות הקושי
בדרך של אהבה ואמונה

2. הניסיון השני של פרעה לעצירת הריבוי העצום של עם ישראל:

כאשר פרעה ויועציו מבינים שהעבודה הקשה לא רק שאינה ממעיטה את הילודה אלא מרבה אותה (בזכות אמונתן של נשות ישראל), הוא נוקט בדרך אכזרית יותר:
"וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִילְדוֹת הָעֵבְרִית אֲשֶׁר שָׁם הָאֵחָת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשְּׂנִית פּוּעָה. וַיֹּאמֶר בְּיַלְדֵּךְ אֶת הָעֵבְרִיּוֹת וּרְאִיתִן עַל הָאֲבָנִים אִם בֶּן הוּא וְהַמֶּתֵן אֹתוֹ וְאִם בַּת הוּא וְחִמָּה".

- תארו את הקונפליקט בו נמצאות המיילדות.

מצד אחד:

_____

ומצד שני:

_____

המיילדות בוחרות: **"וַתִּירֶאן הַמִּילְדוֹת אֶת הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵן מֶלֶךְ**

מִצְרַיִם וַתַּחֲיֶינן אֶת הַיְלָדִים".

- מה גרם למיילדות להמרות את פיו של פרעה מלך מצרים?
- מהיכן שאבו כוח להתנגד למלך?
- תנו דוגמאות נוספות מהתנ"ך ליהודים שהימרו את פי המלך הגוי כדי לקיים את דבר ה'.

הפתרון נכשל: **"וַיִּטֹּב אֱלֹהִים לְמִילְדוֹת וַיַּרְבּ הָעַם וַיַּעֲצֻמוּ מְאֹד".**

3. הניסיון השלישי של פרעה לעצירת הריבוי העצום של עם ישראל:

פרעה 'עולה מדרגה':

"וַיִּצְוּ פְרַעֲהוּ לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיְאָרְהוּ תִשְׁלִיכֻהוּ וְכָל הַבַּת תִּחְיֶינן".

- מה ההבדל בין הפתרון השני לפתרון הזה?
- האם הפתרון הנ"ל הצליח?
- מי נולד על אף הכול? בזכות מה?
- תארו את הקונפליקט שעמד בפני נשות ישראל לאור העובדה שבנם יכול למות על ידי המצרים ביאור.
- כיצד היה עליהם להכריע בקונפליקט זה ומדוע?
- מה אתם יכולים ללמוד על קונפליקטים בין יראת שמים ליראת המלך?

אבק לכו
להביא את האולה

נשות ישראל הצדקניות
בחרו למרות הקושי
בדרך של אברהם ואמונה

דבר תורה לשבת פרשת "שמות":

פרשתנו פותחת בקורות עם ישראל בגלות מצרים. העובדה שבני ישראל "פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֶאֱדָד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם" מאיימת על פרעה והוא מחפש פתרונות לבעיה. הניסיון הראשון לעצור את הילודה הוא על ידי עבדות קשה ומרה. פרעה מאמין שבדרך הטבע העבודה תגרום לייאוש מהחיים, ובכלל - מי ירצה ללדת ילדים למציאות של עבדות? אולם הפתרון נכשל: "וַיִּכְאֶשֶׁר יַעֲנֵנוּ אֱלֹהֵינוּ יִרְבֶּה וְיִכְנַן יִפְרֹץ". חז"ל מלמדים בזכות מי ומה קרה הדבר: בזכות נשים צדקניות שבאותו דור. הן עמדו בפני קונפליקט עצום האם להיכנע למציאות ולהתייאש או להילחם על קיומו של עם ישראל. נשות ישראל בחרו בדרך האמונה. הפתרון השני לבעיה היה ישיר ואכזרי. פרעה פונה למיילדות העבריות, שפרה ופועה, ומצווה עליהן להמית את הבנים הנולדים. שפרה ופועה עמדו בפני קונפליקט לא פשוט - מצד אחד אי קיום גזרת המלך סופה מוות. ומצד שני גזירת המלך מנוגדת לצו הקב"ה. המיילדות בוחרות לשמוע בקול ה' על אף הסכנה. התוצאה היא: "וַיִּיטֹב אֱלֹהִים לְמִילֵדֹת וַיִּרְבֶּה הָעָם וַיַּעֲצְמוּ מְאֹד". הפתרון השלישי הוא הפתרון האכזרי מכולם: פרעה מגייס את כל עמו למלחמה ומצווה אותם להשליך ליאור את תינוקות בני ישראל. למרות הקושי העצום נשות ישראל בוטחות בה' ודואגות להמשכיות עם ישראל. ממסירות נפש שכזו נולד משה, מושיעם של ישראל. אכן בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים.

חידות וחידודים / הרב הראל זילברנגל, רב בית הספר "מורשת מנחם" גבעת שמואל

מצווה בפרשה - שבת, מילה ותפילין

שמה של הפרשה מעיד לדעת רבותינו על שלוש מצוות חשובות מאוד ביהדות. המילה 'שמות' רומזת בראשי תיבות למצוות: שבת, (ברית) מילה, (הנחת) תפילין. המצוות הללו הן אות וסמל בעם היהודי. כל אחת מהן נקראת בתורה בשם 'אות'. הן מסמלות את הדבר המייחד אותנו משאר העמים. כך גם קרה לבני ישראל במצרים, הם נגאלו בזכות ששמרו על הדברים המיוחדים שלהם: שמם, לשונם ומלבושם.

מידה בפרשה - קירוב לתורה ולבריות

כאשר משה מסרב להיות זה שיוציא את בני ישראל ממצרים מציע ה' את אהרון אחיו ואומר: "וְרָאָה וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ". תכונת השמחה של אהרון נובעת מתכונת אהבת הבריות שהייתה לו, כפי שמעידה עליו המשנה: "אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". לא בכדי חשב משה שאהרון מתאים יותר להנהגה, כי תכונת אהבת הזולת שהייתה בו יכולה לעזור לו להשפיע על פרעה.

בלשון הפרשה

כתבו את המשפטים הבאים בלשון הפרשה

א. אמו של משה לא יכלה יותר להסתיר אותו (ב', ג')

_____

ב. מרים אמרה לבת פרעה שתשיג לה מישהי שתניק

את משה (ב', ז')

_____

ג. ה' שמע את הייסורים העולים מהשעבוד (ב', כ"ז)

_____

מה הקשר?

מתחו קו בין שתי מילים
הקשורות האחת לשנייה.

שבעים	פרעה
שרי	גמא
פתום	פועה
עבודת	מיסים
בת	נפש
איש	רעמסס
שפרה	פרך
שלושה	ירחים
תיבת	מצרי

מה נכון? כתבו נכון / לא נכון לגבי המשפטים הבאים:

- מספר צאצאי יעקב שירדו למצרים היה שבעים - _____
- המיילדות העבריות שמעו לקול פרעה "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" - _____
- אמו של משה הצפינה אותו שלשה חודשים מפני פרעה - _____
- "למה תכה רעך?" אמר משה לאיש העברי שהיכה את אחיו - _____
- משה הגיע עם הצאן של יתרו עד הר חורב (הר סיני) - _____
- משה ברח מפני פרעה לארץ מואב - _____
- גרשום - בנו השני של משה - _____

שאלת אתגר:

הוא - צורה הנדסית
הבנויה משתי מילים
בפרשת השבוע. אחד
מחלקיו נמתח בין השניים.
מהן שתי המילים? מי היא
הדמות שנקראת בשם של
אותו חלק?

מה חסר? השלימו לפי הפסוקים.

- "ואלה _____ בני ישראל הבאים מצריימה" (א', א')
- "ובני ישראל _____ _____ _____... ותמלא
_____ " (א', ז')
- "ויקם _____ על מצרים אשר לא ידע
_____ " (א', ח')
- "וישימו עליו _____ למען ענותו בסבלותם" (א', י"א).
- "וכאשר יענו אותו _____ " (א', י"ב).
- "ותקרא את שמו _____, כי _____ " (ב', י')